

Gal

Chapter 2

Javanese Interlinear

Reference: Javanese Bible (SABDA)

- 1 Ἐπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν, πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα
Lajeng sasampunipun sekawan-welas taun, malih kula-minggah dhateng Yérusalèm
[G1899](#) [G1223](#) [G1180](#) [G2094](#) [G3825](#) [G0305](#) [G1519](#) [G2414](#)
- μετὰ Βαρνάβα, συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον;
kaliyan Barnabas, ugi-mbeta sarta Titus;
[G3326](#) [G0921](#) [G4838](#) [G2532](#) [G5103](#)

Sawuse mangkono, bareng wus luwih saka patbelas taun, aku menyang Yerusalem maneh karo Barnabas, dene Titus uga dakajak.

- 2 ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην
kula-minggah déné miturut wahyu, lan kula-ndadosaken-pirsa
[G0305](#) [G1161](#) [G2596](#) [G0602](#) [G2532](#) [G0394](#)
- αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον, ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς
dhumateng-tiyang-punika ing Injil, ingkang kula-wartosaken ing-antawis para
[G0846](#) [G3588](#) [G2098](#) [G3739](#) [G2784](#) [G1722](#) [G3588](#)
- ἔθνεσιν-- κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς
bangsa-bangsa— piyambak-piyambakan mligi déné dhumateng-tiyang-ingkang
[G1484](#) [G2596](#) [G2398](#) [G1161](#) [G3588](#)
- δοκοῦσιν-- μή πως εἰς κενὸν, τρέχω ἢ
dipun-anggep-ingèl— supados-mboten bok-menawi ing tanpa-guna, kula-mlayu utawi
[G1380](#) [G3361](#) [G4459](#) [G1519](#) [G2756](#) [G5143](#) [G2228](#)
- ἔδραμον.
sampun-mlayu.
[G5143](#)

Anggonku mrana mau awit saka kaparingan wangsit. Lan sadulur-sadulur ing kono padha dakkandhani bab Injil kang dakwartakake ana ing antarane para bangsa dudu bangsa Yahudi -- sajroning rerembugan dhewekan karo para kang kajan keringan --, supaya aja nganti tanpa gawe anggonku mbudi-daya lan wus mbudi-daya iku.

- 3 ἀλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλληνας ὢν, ἠναγκάσθη
nanging ugi-mboten Titus ingkang sareng kula, tiyang-Yunani dados, dipun-paksa
[G0235](#) [G3761](#) [G5103](#) [G3588](#) [G4862](#) [G1473](#) [G1672](#) [G1510](#) [G0315](#)
- περιτμηθῆναι.
supados-dipun-sunat.
[G4059](#)

Nanging Titus kang bebarengan karo aku iku, sanadyan ta wong Yunani, ewasamono ora dipeksa tetak.

- 4 διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες
 amargi déné ing tiyang-ingkang-mlebet-secara-dhedhemitan sadèrèk-palsu, ingkang
[G1223](#) [G1161](#) [G3588](#) [G3920](#) [G5569](#) [G3748](#)
- παρεισήλθον κατασκοπήσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν, ἣν ἔχομεν
 mlebet-secara-dhedhemitan supados-ngintip ing kamardikan kita, ingkang kita-gadhahi
[G3922](#) [G2684](#) [G3588](#) [G1657](#) [G1473](#) [G3739](#) [G2192](#)
- ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσουσιν;
 ing Sang-Kristus Yésus, supados kita tiyang-punika-ndadosaken-batur;
[G1722](#) [G5547](#) [G2424](#) [G2443](#) [G1473](#) [G2615](#)

Pancen ana pandhesek saka sadulur-sadulur palsu kang padha nyusup mlebu, yaiku kang nyusup saprelu ngulat-ulatake kamardikan kita kang kita duweni ana ing Sang Kristus Yesus, supaya kanthi mangkono padha bisa ngawulakake kita.

- 5 οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ,
 dhumateng-tiyang-punika ugi-mboten kangge wekdal-sedhela kita-pasrah ing kasantonan,
[G3739](#) [G3761](#) [G4314](#) [G5610](#) [G1502](#) [G3588](#) [G5292](#)
- ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνη πρὸς ὑμᾶς.
 supados ing kayekten ing Injil lestantun kangge panjenengan.
[G2443](#) [G3588](#) [G0225](#) [G3588](#) [G2098](#) [G1265](#) [G4314](#) [G4771](#)

Nanging sathithik bae aku padha ora gelem mundur lan emoh teluk marang wong-wong mau, supaya kayektene Injil bisa tetep ana ing kowe.

- 6 ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι-- ὅποιοί
 saking déné tiyang-ingkang dipun-anggep dados sawetawis— kadospundi-kemawon
[G0575](#) [G1161](#) [G3588](#) [G1380](#) [G1510](#) [G5100](#) [G3697](#)
- ποτε ἦσαν, οὐδὲν μοι διαφέρει, πρόσωπον, ὁ
 rumiyin tiyang-punika, mboten-wonten dhumateng-kula béda, pasuryan, ing
[G4218](#) [G1510](#) [G3762](#) [G1473](#) [G1308](#) [G4383](#) [G3588](#)
- Θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει-- ἐμοὶ γὰρ οἱ
 Gusti-Allah manungsa mboten nampeni— dhumateng-kula amargi tiyang-ingkang
[G2316](#) [G0444](#) [G3756](#) [G2983](#) [G1473](#) [G1063](#) [G3588](#)
- δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο.
 dipun-anggep-ingèl mboten-wonten nambahi.
[G1380](#) [G3762](#) [G4323](#)

Lan mungguh para wong kang kaanggep kajen keringan iku -- kapriye mungguh kelenggahane biyen, iku ora prelu tumrap aku, sabab Gusti Allah ora mawas wong kang kajen iku ora mbubuhi apa-apa maneh marang aku.

- 7 ἀλλὰ τοῦναντίον, ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ
 nanging kosok-wangsulipun, sasampunipun-ningali bilih kula-sampun-dipun-pitados ing
[G0235](#) [G5121](#) [G3708](#) [G3754](#) [G4100](#) [G3588](#)
- εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας, καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς --
 Injil ing tiyang-ingkang-mboten-sunat, kados Pétrus ing tiyang-ingkang-sunat—
[G2098](#) [G3588](#) [G0203](#) [G2531](#) [G4074](#) [G3588](#) [G4061](#)

Nanging kosokbaline, sawuse wong-wong iku padha ngreti manawa aku wus dipracaya martakake Injil marang wong-wong kang ora tetak, padha kaya Petrus kanggo wong-wong kang tetak

8 ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς,
 ingkang amargi sampun-makarya ing-Pétrus kangge karasulan ing tiyang-sunat,
[G3588](#) [G1063](#) [G1754](#) [G4074](#) [G1519](#) [G0651](#) [G3588](#) [G4061](#)

ἐνήργησεν καὶ ἔμοι εἰς τὰ ἔθνη --
 ugi-sampun-makarya sarta ing-kula kangge ing bangsa-bangsa—
[G1754](#) [G2532](#) [G1473](#) [G1519](#) [G3588](#) [G1484](#)

-- awit Panjenengane kang wus maringi kakuwatan marang Petrus minangka rasul tumrap wong-wong kang tetak, -- Panjenengane uga kang wus maringi kakuwatan marang aku kanggo wong-wong kang ora tetak.

9 καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν
 lan sasampunipun-ngakeni ing sih-rahmat ingkang sampun-dipun-paringaken
[G2532](#) [G1097](#) [G3588](#) [G5485](#) [G3588](#) [G1325](#)

μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στυλοὶ
 dhumateng-kula, Yakobus lan Kéfas lan Yohanes, ingkang dipun-anggep saka-guru
[G1473](#) [G2385](#) [G2532](#) [G2786](#) [G2532](#) [G2491](#) [G3588](#) [G1380](#) [G4769](#)

εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἔμοι καὶ Βαρνάβα, κοινωνίας, ἵνα
 dados, tangan-tengen paring dhumateng-kula lan Barnabas, pasekutuan, supados
[G1510](#) [G1188](#) [G1325](#) [G1473](#) [G2532](#) [G0921](#) [G2842](#) [G2443](#)

ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη; αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν.
 kita dhateng ing bangsa-bangsa; piyambakipun déné dhateng ing tiyang-sunat.
[G1473](#) [G1519](#) [G3588](#) [G1484](#) [G0846](#) [G1161](#) [G1519](#) [G3588](#) [G4061](#)

Lan sawuse nyumurupi sih-rahmat kang kaparingake marang aku, Yakobus, Kefas lan Yokanan, kang kaanggep padha dadi saka-guruning pasamuwan, banjur sesalaman karo aku lan Barnabas minangka pratandhaning patunggalan, supaya aku maranana marang wong-wong kang ora tetak, lan dheweke padha marang para wong tetakan;

10 μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ
 namung ing tiyang-mlarat supados kita-émuti, ingkang inggih
[G3440](#) [G3588](#) [G4434](#) [G2443](#) [G3421](#) [G3739](#) [G2532](#)

ἐσπούδασα αὐτὸ, τοῦτο ποιῆσαι.
 kula-sampun-mbudidaya punika-piyambak, bab-punika supados-nglampahi.
[G4704](#) [G0846](#) [G3778](#) [G4160](#)

mung aku kabeh kudu tansah eling marang wong-wong miskin lan pancen iya iku kang padha dakprelokake kalawan temen-temen.

11 Ὅτε δὲ ἦλθεν Κηφᾶς εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον
 Nanging-nalika déné rawuh Kéfas dhateng Antiokhia, ing ngajeng-ngajengan
[G3753](#) [G1161](#) [G2064](#) [G2786](#) [G1519](#) [G0490](#) [G2596](#) [G4383](#)

αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν.
 dhumateng-piyambakipun kula-nglawan, amargi piyambakipun-sampun-dipun-salahaké punika.
[G0846](#) [G0436](#) [G3754](#) [G2607](#) [G1510](#)

Nanging nalika Kefas teka ing Antiokhia, tanpa tedheng aling-aling dakpadoni, sabab dheweke luput.

- 12 πρὸ τοῦ γὰρ, ἔλθειν τινας ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν
 sadèrèngipun ing amargi, rawuhipun sawetawis–tiyang saking Yakobus, sareng para
[G4253](#) [G3588](#) [G1063](#) [G2064](#) [G5100](#) [G0575](#) [G2385](#) [G3326](#) [G3588](#)
- ἔθνῶν συνήσθιεν; ὅτε δὲ ἦλθον,
 bangsa-bangsa piyambakipun–nedha–sesarengan; nanging–nalika déné rawuh,
[G1484](#) [G4906](#) [G3753](#) [G1161](#) [G2064](#)
- ὑπέστειλλεν καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν,
 piyambakipun–mundur lan piyambakipun–misahaken sarira–piyambakipun–piyambak,
[G5288](#) [G2532](#) [G0873](#) [G1438](#)
- φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς.
 ajrih dhumateng–para saking tiyang–suntat.
[G5399](#) [G3588](#) [G1537](#) [G4061](#)

Awit sadurunge ana wong sawatara saka golongané Yakobus teka, dheweke kembul mangan karo sadulur-sadulur kang ora tetak, nanging satekane wong-wong mau, dheweke mundur lan misah marga wedi marang sadulur kang tetak.

- 13 καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι,
 lan ugi–pura–pura–sesarengan kaliyan–piyambakipun sarta para sanèsipun tiyang–Yahudi,
[G2532](#) [G4942](#) [G0846](#) [G2532](#) [G3588](#) [G3062](#) [G2453](#)
- ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει.
 sahingga malah Barnabas ugi–kagiring tiyang–punika ing lamis.
[G5620](#) [G2532](#) [G0921](#) [G4879](#) [G0846](#) [G3588](#) [G5272](#)

Lan para wong Yahudi liyane uga melu-melu tumindak lamis kaya dheweke, dalah Barnabas dhewe iya banjur kelu.

- 14 ἀλλ’ ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν, πρὸς τὴν
 nanging nalika kula–ningali bilih mboten tiyang–punika–lumampah–leres, miturut ing
[G0235](#) [G3753](#) [G3708](#) [G3754](#) [G3756](#) [G3716](#) [G4314](#) [G3588](#)
- ἀληθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Κηφᾶ ἔμπροσθεν πάντων,
 kayekten ing Injil, kula–criyos dhumateng–ing Kéfas ing–ngajeng sedaya,
[G0225](#) [G3588](#) [G2098](#) [G3004](#) [G3588](#) [G2786](#) [G1715](#) [G3956](#)
- Εἰ σὺ, Ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς καὶ οὐκ
 Menawi panjenengan, tiyang–Yahudi dados, miturut–adat–bangsa lan mboten
[G1487](#) [G4771](#) [G2453](#) [G5225](#) [G1483](#) [G2532](#) [G3756](#)
- Ἰουδαϊκῶς ζῆς, πῶς τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις
 miturut–adat–Yahudi gesang, kadospundi para bangsa panjenengan–maksa
[G2452](#) [G2198](#) [G4459](#) [G3588](#) [G1484](#) [G0315](#)
- ἰουδαῖζειν?
 supados–dados–Yahudi?
[G2450](#)

Nanging bareng aku ngreti tumindake iku ora cocog karo kayektene Injil, aku pitutur marang Kefas ana ing sangarepe wong kabeh: “Manawi panjenengan, tiyang Yahudi, gesang kadosdene tiyang ingkang boten tepang kaliyan Gusti Allah tuwin boten kados tiyang Yahudi, kadospundi dene panjenengan kok badhe meksa sadherek-sadherek ingkang boten tetak supados gesang kados tiyang Yahudi?”

- 15 Ἡμεῖς, φύσει Ἰουδαῖοι, καὶ οὐκ ἔξ ἔθνῶν ἁμαρτωλοί,
 Kita, saking–asalipun tiyang–Yahudi, lan mboten saking bangsa-bangsa tiyang–dosa,
[G1473](#) [G5449](#) [G2453](#) [G2532](#) [G3756](#) [G1537](#) [G1484](#) [G0268](#)

Kita sadaya punika tiyang Yahudi asli sanes tiyang dosa saking bangsa-bangsa sanes.

16	εἰδότες nanging-mangertos G1492	δὲ déné G1161	ὅτι bilih G3754	οὐ mboten G3756	δικαιοῦται dipun-lebetaken-leres G1344	ἄνθρωπος manungsa G0444	ἐξ saking G1537		
	ἔργων pandamel G2041	νόμου, angger-angger, G3551	ἐὰν kejawi G1437	μὴ namung G3361	διὰ lumantar G1223	πίστεως iman G4102	Χριστοῦ Sang-Kristus G5547	Ἰησοῦ; Yésus; G2424	καὶ sarta G2532
	ἡμεῖς kita G1473	εἰς dhumateng-ing G1519	Χριστὸν Sang-Kristus G5547	Ἰησοῦν Yésus G2424	ἐπιστεύσαμεν, kita-sampun-pitados, G4100	ἵνα supados G2443			
	δικαιωθῶμεν kita-dipun-lebetaken-leres G1344	ἐκ saking G1537	πίστεως iman G4102	Χριστοῦ, Sang-Kristus, G5547	καὶ lan G2532	οὐκ mboten G3756	ἐξ saking G1537	ἔργων pandamel G2041	
	νόμου; angger-angger; G3551	ὅτι amargi G3754	ἐξ saking G1537	ἔργων pandamel G2041	νόμου angger-angger G3551	οὐ mboten G3756	δικαιωθήσεται badhé-dipun-lebetaken-leres G1344		
	πᾶσα sedaya G3956	σάρξ. daging. G4561							

Panjenengan sami nguningani bilih boten wonten tiyang satunggal-satunggal kemawon ingkang kaanggep leres margi saking nglampahi angger-anggering Toret, nanging namung amargi pitados dhumateng ing Sang Kristus Yesus. Pramila kita ugi sampun pitados dhumateng Sang Kristus Yesus, supados kita sami kaanggep leres, amargi saking pitados dhumateng Sang Kristus lan boten margi saking nglampahi angger-anggering Toret. Awit: "boten wonten tiyang satunggal-satunggal ingkang kaanggep leres", amargi nglampahi angger-anggering Toret.

17	εἰ menawi G1487	δὲ déné G1161	ζητοῦντες madosi G2212	δικαιωθῆναι supados-dipun-lebetaken-leres G1344	ἐν ing G1722	Χριστῷ, Sang-Kristus, G5547		
	εὐρέθημεν kita-dipun-temokén G2147	καὶ ugi G2532	αὐτοὶ kita-piyambak G0846	ἁμαρτωλοί, tiyang-dosa, G0268	ἄρα punapa G0686	Χριστὸς Sang-Kristus G5547	ἁμαρτία dosa G0266	
	διάκονος? pelayan? G1249	μὴ sampun G3361	γένοιτο! ngantos-dados! G1096					

Nanging manawi kita piyambak ing salebeting ngudi supados kaanggep leres wonten ing Sang Kristus punika nyatanipun tiyang-tiyang dosa, punapa punika lajeng ateges bilih Sang Kristus punika dados paladosing dosa? Babar pisan boten.

18	εἰ menawi G1487	γὰρ amargi G1063	ἃ bab-ingkang G3739	κατέλυσα, kula-sampun-mbroboh, G2647	ταῦτα bab-punika G3778	πάλιν malih G3825	οἰκοδομῶ, kula-bangun, G3618
	παραβάτην tiyang-nerak G3848	ἐμαυτὸν kula-piyambak G1683	συνιστάνω. kula-ndadosaken. G4921				

Awit manawi kula mbangun malih punapa ingkang sampun kula risak, punika kula ngatingalaken manawi kula punika nerak angger-anggering Toret.

19 ἐγὼ γὰρ, διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον,
 kula amargi, lumantar angger-angger dhumateng-angger-angger kula-sampun-pejah,
[G1473](#) [G1063](#) [G1223](#) [G3551](#) [G3551](#) [G0599](#)

ἵνα Θεῷ ζήσω.
 supados dhumateng-Gusti-Allah kula-gesang.
[G2443](#) [G2316](#) [G2198](#)

Awit kula sampun pejah margi saking angger-anggering Toret kangge angger-anggering Toret supados kula gesang kagem Gusti Allah. Kula sampun ndherek kasalib kaliyan Sang Kristus,

20 Χριστῷ συνεσταύρωμαι. ζῶ δὲ, οὐκέτι ἐγώ,
 Sareng-Sang-Kristus kula-sampun-dipun-salib. kula-gesang déné, mboten-malih kula,
[G5547](#) [G4957](#) [G2198](#) [G1161](#) [G3765](#) [G1473](#)

ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός; ὁ δὲ νῦν ζῶ ἐν
 gesang déné ing kula Sang-Kristus; ingkang déné sapunika kula-gesang ing
[G2198](#) [G1161](#) [G1722](#) [G1473](#) [G5547](#) [G3739](#) [G1161](#) [G3568](#) [G2198](#) [G1722](#)

σαρκί, ἐν πίστει ζῶ, τῆ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ
 daging, ing iman kula-gesang, ing ing Putra ing Gusti-Allah, ingkang
[G4561](#) [G1722](#) [G4102](#) [G2198](#) [G3588](#) [G3588](#) [G5207](#) [G3588](#) [G2316](#) [G3588](#)

ἀγαπήσαντός με, καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ
 sampun-tresna kula, lan sampun-masrahaken sarira-Panjenenganipun-piyambak kangge
[G0025](#) [G1473](#) [G2532](#) [G3860](#) [G1438](#) [G5228](#)

ἐμοῦ.
 kula.
[G1473](#)

nanging kula gesang, namung kemawon sanes kula piyambak malih ingkang gesang, namung Sang Kristus ingkang gesang wonten ing kula. Wondene gesang kula ingkang kula sandhang ing daging sapunika, punika gesang margi saking pitados dhumateng Putraning Allah ingkang sampun ngasihi kula saha sampun masrahaken sariranipun kangge kula.

21 Οὐκ ἄθετῷ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ; εἰ γὰρ διὰ
 Mboten kula-nampik ing sih-rahmat ing Gusti-Allah; menawi amargi lumantar
[G3756](#) [G0114](#) [G3588](#) [G5485](#) [G3588](#) [G2316](#) [G1487](#) [G1063](#) [G1223](#)

νόμου δικαισύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.
 angger-angger kaleresan, mila Sang-Kristus tanpa-guna sampun-séda.
[G3551](#) [G1343](#) [G0686](#) [G5547](#) [G1432](#) [G0599](#)

Kula boten nampik sih-rahmatipun Gusti Allah. Awit saupami wonten kaleresan amargi saking angger-anggering Toret, sedanipun Sang Kristus punika tanpa gina.